

Зрозуміло, що найупізнаванішим може бути використання відтінків жовтого і блакитного, однак вони не є вигідними для реклами через розповсюдженість. Тому варто вивчати та створювати колірні шаблони, що використовуються у регіональних традиціях декоративно-ужиткового мистецтва України. Летуерінг є особливо виразним зразком національної ідентифікації, оскільки він має вербальну мовну складову. Окрім використання українських шрифтів у написах, нами пропонується створення рекламних типографічних композицій і каліграм тематичного спрямування відповідно до об'єкту реклами.

Таким чином, теоретичні ідеї застосування національно ідентифікованих елементів у рекламній графіці, знаходять свою реалізацію в процесі формування світогляду та соціальної відповідальності майбутніх дизайнерів, що має забезпечити розвиток української візуальної культури у векторі етнодизайну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лисиця Н.М., Удріс Н.С. Соціальна відповідальність комунікативної практики на прикладі аналізу реклами – [Електронний ресурс] - <http://udris.com.ua/science/>
2. Маккуэйл Д. Массовая коммуникация и общественный интерес: к вопросу о социальной теории структуры и функционирования медиа – [Електронний ресурс] - http://www.i-u.ru/biblio/archive/hrest_pr/07.aspx
3. Удріс Н.С. Українська знаково-символічна система у рекламній комунікації / Етнодизайн: Європейський вектор розвитку і національний контекст / Книга друга. – Полтава, 2015. – С 294 - 298.

Олена Гнидіна
(Полтава, Україна)

МИСТЕЦТВО ГРАФІКИ ЯК КОМПОНЕНТ ДИЗАЙН-ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

У статті проаналізовано теоретичні засади розвитку дизайну як різновиду художньої творчості; розглянуто мистецтво графіки як основу дизайну; розкрито шляхи введення елементів дизайн-освіти в професійну підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Ключові слова: дизайн-освіта, майбутні вчителі образотворчого мистецтва, графіка.

The article analyses theoretical bases of design development as a form of art creativity; examines art of graphics as basis of design; reveals ways of introducing elements of design-education to professional preparation of future Art teachers.

Key words: design-education, future Art teachers, graphics.

Нові реалії життя в Україні проєктують нове майбутнє для молоді, ставлячи завдання самовдосконалення, самовиховання і самоосвіти. При цьому особливого значення набуває креативність, здатність до нестандартного мислення, творчий розвиток особистості.

Проблема відтворення інтелектуального й національного потенціалу суспільства зумовлює зміни в її змісті й призводить до пошуку інноваційних підходів в освіті, а саме, у підготовці майбутніх вчителів образотворчого мистецтва. На наш погляд, введення елементів дизайн-освіти в професійну підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва є одним із шляхів вирішення окреслених проблемах.

Питання дизайну як особливого виду творчої художньої діяльності розглядали психологи: Л. Безмоздін, О. Бойчук, Р. Б'юканан, М. Воронов, В. Даниленко, О. Дем'янчук, Дж. Джонс, М. Каган, Є. Лазарєв, Ю. Легенький, С. Лужецький,

Т. Мальдонадо, А. Моль, Л. Орнаський, В. Папанек, В. Прусак, В. Рунге, Г. Саймон, В. Сеньковський, В. Сидоренко [4; 5; 8; 9]; теоретики і практики мистецької освіти й естетичного виховання В. Бутенко, Г. Гребенюк, О. Олексюк, В. Орлов, О. Отич, В. Радкевич, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Тименко, О. Шевнюк та інші. Загальнонаукове і теоретичне обґрунтування в даному аспекті мають праці О. Асмолова, В. Аронова, Ю. Асеева, В. Глазичева, М. Лещенко, В. Лубенка, О. Пономарьова. Методологічні та гуманітарно-художні проблеми дизайну досліджували О.Вишневська, О. Генесаретський [1]. Є. Лазарев. Становлення і розвиток дизайн-освіти в Україні та за кордоном вивчали С. Ніколенко, А. Павлів, С. Чебоненко [10]. Тема графічної підготовки учнів загальноосвітніх шкіл засобами дизайну є основною в наукових розвідках О. Гервас [2; 3].

Проблема підвищення стану якості навчання в Україні є актуальною на державному, науковому й організаційно-методичному рівнях. Уміння використовувати знання в області дизайну стає одним з найважливіших якостей професіонала, фахівця в будь-якій галузі.

Мета статті – довести, що невід’ємним компонентом дизайн-освіти майбутніх вчителів образотворчого мистецтва є мистецтво графіки.

Доступним і цікавим практично всім дітям у навчанні є процес малювання. Малюючи, дитина відображає і упорядковує свої знання про світ. Усвідомлює себе в ньому. Це розвиває пізнавальний інтерес, сприяє вихованню естетичних якостей, залучає до пошукової творчої діяльності [3].

Саме вчитель знайомить вперше дитину з різновидами образотворчого мистецтва: живописом, скульптурою і графікою. Графіка, у порівнянні з живописом, не прагне передати всю барвисту повноту навколишнього світу, її мова більш умовна, символічна. Поняття «дизайн», «малюнок» і «графіка» тісно пов’язані між собою. Будь-якій дизайнерській ідеї передують графічний малюнок у вигляді схеми або короткочасної замальовки [6].

Знайомство з графікою – це не тільки малювання, але й пізнання різних ліній, форм, їх взаємного сполучення, компоновання, а також розвиток просторового і конструкторського мислення. А словосполучення «графічний дизайн» стало невід’ємним у нашому житті. Ми зустрічаємося з ним щодня, коли купуємо газети, книги, глянцева журналі, звертаємо увагу на рекламні листівки, етикетки, яскраві афіші, а також у мережі Інтернет.

Сьогодні дизайн є естетичним символом сучасної цивілізації [2]. Малювання доступним графічним матеріалами (олівцями, крейдою, ручкою, вугіллям) є засобами залучення учнів до образотворчої діяльності. Природно, не всі діти стануть художниками, але кожен зможе використовувати власний художній досвід у благоустрої свого життя за законами краси і порядку. А це і є основним завданням і змістом дизайн-діяльності.

Графічний малюнок – найпростіше зображення через яке відбувається початкове знайомство з оточуючим світом. Перші кроки створення художнього образу на аркуші – це прояв власного бачення і творчого мислення. Саме у дитячому віці закладається основа майбутніх креативних ідей. Пізніше у загальноосвітній школі згідно навчальної програми учні 7 класу вивчають тему образотворчого мистецтва «Дизайн». В ході вивчення якої вони знайомляться з різними видами дизайну: графічним дизайном, промисловим, дизайном середовища (інтер’єру та ландшафту). Ознайомлюючи школярів з дизайном вчитель звертає увагу на те, що фактично у сучасному світі неможливо знайти сферу виробничої чи соціальної практики країни, у якій би не брали участь професійні художники-проектувальники, дизайнери.

Дизайн сьогодні – це провідна технологія у створенні будь-яких речей, починаючи від літаків та суден і завершуючи модельним одягом та побутовими приладами [6]. Разом з навчанням вчитель образотворчого мистецтва проводить

профорієнтаційну роботу, розширює уяву учнів про сферу професій, вчить дивитися у майбутнє. Саме освіта повинна дати випускникам загальне представлення про поширення дизайну в житті сучасного суспільства.

Підростаюче покоління має бути забезпечене інформацією, що відповідає дійсності. Для відчуття комфорту в сучасному суспільстві необхідний дизайн, вивчення загальних понять та застосування практичних навичок. Знання про створення елементів дизайну потрібно закладати ще в шкільному віці, в період активного формування особистості. Дизайн-освіта - цілісна система, здатна творити ідеї у напрямку упорядкування життєдіяльності людини і створення гармонійного предметного середовища [3].

У шкільних навчальних програмах ще недостатньо відшліфовані методики викладання основ дизайну та практичних занять з графічної тематики. Тому зараз є актуальною проблема поліпшення стану методичного забезпечення та дослідження художніх графічних технік, які можна застосувати на уроках образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі.

Розвиток нестандартного бачення важливо продовжити і далі у вищих навчальних закладах, це активізує різні способи пізнання. У сфері практичної підготовки майбутніх вчителів образотворчого мистецтва необхідно розширювати графічні знання, закладені в дитинстві для самоосвіти, підвищення свого фахового рівня та професійної компетентності. Більш популярними та масово доступними стають різноманітні графічні комп'ютерні програми: Photoshop, Illustrator, Cinema 4D, Open Design School (курс графічного дизайну), Adobe After Effects, Autodesk 3ds Max; комп'ютерна графіка: растрова, векторна та фрактальна. Вивчення художніх можливостей графіки та дизайн-технологій створять певний досвід для студентів, розвинуть творче мислення, комунікативність, активність та ініціативність. Сучасному вчителю все складніше бачити себе в освітньому процесі без допомоги комп'ютера. Застосування комп'ютерної графіки дуже різноманітне. Основними галузями застосування є: наукова, ділова, конструкторська, поліграфічна, Web-дизайн, мультимедіа.

Сучасна освіта націлена на індивідуальний розвиток особистості. В умовах динамічної зміни інформаційних технологій, людина повинна динамічно пристосовуватися до змін життя та його пізнання. Тому першочергова задача педагога – навчити вчитися. Необхідно вміти з потоку інформації виділяти необхідне і перетворювати у власний варіант рішення поставленої задачі.

Отже, мистецтво графіки є основою розвитку дизайн-освіти майбутніх вчителів образотворчого мистецтва, направлений на реалізацію творчих задумів за допомогою аналітичного, синтетичного і абстрактного мислення; оволодіння та вивчення сучасних графічних програм та мультимедійних систем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Генисаретский О. И. *Дизайн и культура* / О.И. Генисаретский. – М., 1994.
2. Гервас О.Г. *Аналіз стану навчання основ дизайну в загальноосвітній школі* / О.Г.Гервас // *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівця: методологія, теорія, досвід, проблеми* // Зб. наук. пр. у 2-х част. – Ч. 1. – (Випуск 5). – Київ – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. – С.147-151.
3. Гервас О.Г. *Графічна підготовка учнів загальноосвітніх шкіл засобами дизайну* / О.Г.гервас // *Мистецтво та освіта*. – 2000. - №3. – С.17-18.
4. Даниленко В.Я. *Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: Монографія* / В.Я. Даниленко. – Х.:ХДАДМ; Колорит, 2005. – 244 с.:іл.
5. Даниленко В.Я. *Основи дизайну: навч. посібник* / В.Я. Даниленко. - К.: ІЗМН, 1996. - 92 с.
6. Лемешева Н. *Образотворче мистецтво в нашому житті. 7 клас (за новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої*

- освіту). Книжка для вчителя, слайд-презентації до уроків образотворчого мистецтва, 7 клас». / Н.А. Лємешева. – Черкаси: Видавництво ЧОІПОПП – 154 с.
7. Орлов В. Професійне становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін: теорія і технологія / В. Орлов. – К.: Наукова думка, 2003. – 263 с.
8. Прусак В. Педагогічні умови підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах України / В. Прусак // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Вип. 41. – Херсон: ХДУ, 2006. – 301 с.
9. Сеньковський В. Основи теорії і методології дизайну / В. Сеньковський. – М. Видавництво: МЗ-Пресс Мова, 2001. – 252 с.
10. Теория экономических механизмов: учебное пособие / Николенко С.И. -М.: ИНТУИТ.РУ: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2009. - 207 с.: ил., табл. - (Серия «Основы экономики и менеджмента»).

УДК 7.038.532 (477) «11/20»

Петро Нестеренко
(Київ, Україна)

РАРИТЕТИ УКРАЇНСЬКОГО КНИЖКОВОГО МИСТЕЦТВА, ОСОБЛИВОСТІ ЇХНЬОГО ЗОВНІШНЬОГО ОФОРМЛЕННЯ

У статті розглядаються особливості зовнішнього оформлення раритетних зразків книжкового мистецтва від часів Середньовіччя до наших днів. Аналізується вибір художніх засобів художниками та майстрами золотих і срібних справ для оформлення рідкісних видань, як відгукувалися вони на художні запити часу, як ускладнився арсенал технік і прийомів, що використовувалися ними при виготовленні книжкових оправ.

Ключові слова: *раритети, книжкове мистецтво, оправа, рукописна книга, Євангеліє, Біблія, Конституція України.*

The article describes the external design features of rarity examples of book art from the Middle Ages to the present days. Analyzes the choice of artistic means artists and masters of gold and silver affairs for design of rare books, as they responded to the artistic demands of time as complicated arsenal of techniques and methods that they used in the manufacture of book frames.

Tags: *rarity, rarities, book art, frame, manuscripts, Gospel, the Bible, the Constitution of Ukraine.*

Розуміння того, що літературний шедевр повинен мати належне зовнішнє оформлення сягає в глибoku давнину, в часи появи книги-кодексу.

Розкішні оклади для богослужбових книг почали виготовляти в Європі в часи Раннього Середньовіччя. В ті часи манускрипти вкривали різними пластинами зі слонової кістки. Пізніше їх стали оправляти в дерево, оббивали тканинами, шкірою з тисненим орнаментом, золото чи срібло, прикрашали дорогоцінним камінням, розписними емаліями. До найдавніших зразків належить Мстиславове Євангеліє переписане в Києві у 1103-1117 роках на замовлення новгородського князя Мстислава, старшого сина Володимира Мономаха, для Благовіщенської церкви князівської резиденції на Городищі в Новгороді. За часом княжіння Мстислава визначається й час написання книги: Мстислав був князем новгородським в 1095-1117 роках, а київським – з 1125 року [1]. Мстиславове Євангеліє належить до розряду на престольних. Такі книги як правило розкішно прикрашались і знаходились у вітварі на престолі. В ті часи до книги ставилися з такою побожністю, що не вказували на ній ціну, більше того – її просто не можна було вирахувати в новітньому сенсі поняття ціни, оскільки книга переписувалася або в монастирі для спасіння душі, або в княжому скрипторії, де переписувачі знаходилися на утриманні князя. У покрайньому записі 1125 року на